

(א) עיין בבאר יעקב שם שהבאנו משו"ת דברי יציב (או"ח סי' רכב), שהקשה לו השואל לפי זה, שאם כן איך שנה התנא אוכל נפש, והרי גם לענין אוכל נפש לא תמיד הקילו ביום טוב יותר משבת, שכן כשחל בשבת אסור גם מלאכת אוכל נפש. והשיב לו, שאין דומה אוכל נפש למוקצה בענין זה, שבמוקצה לא אסרו רבנן ביום טוב שחל בשבת משום יום טוב עצמו, שכן לא שייך בזה חשש שיבואו ללול, לכן אין טעם להחמיר בו. מה שאין כן לענין אוכל נפש, שמה שאסור ביום טוב שחל בשבת

שבזמן שנבנה בית שני נהפך יום זה שהיה תחילה צום גדליה ליום טוב מדברי קבלה, שכל הימים שהיו צומות נהפכו ליום טוב, אלא שנתחדש בו לאסור יום שלפניו, שלא היה אסור מצד היום טוב של צום גדליה, מאחר שהוא מדברי קבלה שדינם כדין תורה ואינם צריכים חיזוק.

דעת השאגת אריה והחתם סופר בהנ"ל שאסורים כדן דרבנן

וכתב השאגת אריה שמכל זה מוכח שיום שיש בו דין יום טוב משני שמות, אחד מן התורה שאינו צריך חיזוק, ואחד מדברי סופרים שצריך חיזוק, הימים שלפניו ולאחריו אסורים מצד היום טוב שמדברי סופרים הצריך חיזוק, ואינו שונה משאר ימים שאסורים רק מדברי סופרים, ואין מקילים בו לומר שמאחר שבלאו הכי יום טוב הוא מן התורה, אינו צריך חיזוק. וכן כתב **החתם סופר** (שו"ת או"ח סי' טו) שמדברי הגמרא בתענית יש להוכיח שבמקום שעשו חכמים חיזוק לדבריהם יותר משל תורה, אם נזדמנו דאורייתא ודרבנן יחד אסורים כדין דרבנן¹.

וראה עוד בשו"ת **מפרשי הים** (הנדפס בסוף ספר ים התלמוד, לבעל שואל ומשיב וגיסו) שכתבו בתשובה להחתם סופר, **שבישועות יעקב** (אבה"ע"ז סי' סו בפירוש הארוך אות ד) נסתפק בדבר זה, כשיש בענין אחד דבר שהוא דאורייתא ודבר שהוא דרבנן הצריך חיזוק מה דינו, והוא נוטה שבאופן כזה כיון שאינו צריך חיזוק דינו כדאורייתא. והחתם סופר השיב להם, שמדברי הגמרא בתענית וראש השנה מוכח שאין לחלק וצריך להחמיר אף באופן כזה. והם בתשובתם דחו הראיה, ופלפלו באריכות בדברי הגמרא.

וראה עוד בדברי השאגת אריה בספרו **גבורת ארי** (תענית שם) שגם שם כתב להוכיח כן. אמנם שם כתב שמדברי הגמרא בתענית שאמרו שראש חדש ניסן נכתב במגילת תענית בכדי לאסור יום שלפניו, וכן ימי פסח נכתבו בכדי לאסור יום שאחר פסח, מזה אי אפשר להוכיח שיום שיש בו דין דאורייתא ודין דרבנן דינו כיום שהוא דרבנן לבד ואסור לפניו ולאחריו, ששם כיון שימי היום טוב נמשכים על פני כמה ימים מראש חדש עד ח' בו, ומח' עד אחר פסח, אסור הימים שלפניהם ולאחריהם בכדי לחזק שאר הימים שאינם יום טוב מצד אחר, אבל כשהיום טוב הוא יום אחד בלבד, אפשר שלא אסרו בזה את הימים שלפניו ולאחריו. אבל מדברי הגמרא בראש השנה שאמרו שג' תשרי נכתב בכדי לאסור יום שלפניו, מזה יש לנו ראיה שאף יום אחד שאסור בלאו הכי מן התורה ואינו צריך חיזוק, דינו כיום שהוא דרבנן בלבד.

ראיה משם לאסור מוקצה ביו"ט שחל בשבת

על כל פנים לפי דבריהם, לכאורה יש לפשוט משם גם לענינו לגבי מוקצה ביום טוב שחל בשבת, שמצד שבת דינו להתיר ומצד יום טוב דינו לאיסור, שיש לנהוג בו כבכל יום טוב, ואין להקל מחמת שהוא גם שבת. וכן כתב בשו"ת **שואל ומשיב** (מהדו"ת ח"ג סי' יד) שמדברי הגמרא בתענית יש להוכיח שיש לאסור מוקצה ביום טוב שחל בשבת.

וכן מצדד הגאון רבי שלמה קלוגר בשו"ת **האלף לך שלמה** (או"ח סי' שלב).

אך **ברב פעלים** (או"ח ח"א סי' ל) תמה שהשואל ומשיב סותר דבריו, שבמפרשי הים נוטה לדברי הישועות יעקב שאין צריך להחמיר בזה כפי שהבאנו למעלה. והרב פעלים עצמו פסק להקל במוקצה ביום טוב שחל בשבת.

ביאור קושיית הגמרא לאסור תענית בב' תשרי מצד ראש חודש ולא מצד ראש השנה

והנה השאגת אריה (שם; ובטורי אבן ראש השנה שם) כתב עוד לבאר על פי יסוד זה את דברי הגמרא (ראש השנה שם), שרצו תחילה לומר שיום שאחר ראש השנה היינו ב' תשרי אסור בתענית, משום יום שאחר ראש חדש ודחו שכיון שאיסור תענית בראש חדש מדאורייתא הוא אינו צריך חיזוק. וקשה מדוע בהוה אמינא שסברו לכאורה שאף יום שאסור מן התורה צריך חיזוק, רצו לאסור רק משום שהוא יום שאחר ראש חדש, ולא משום יום שאחר ראש השנה. ולכאורה היה אפשר להוכיח מכאן שבראש השנה עצמו היה מותר להתענות, ואין איסור אלא מצד ראש חדש.

ודחה השאגת אריה ראיה זו, שלעולם אפשר שאסור להתענות בראש השנה, ודברי הגמרא אפשר לפרש על פי מה שנתבאר שיום שאסור משני שמות אחד דאורייתא ואחד דרבנן דינו כיום שאסור רק מדרבנן, ואסור בו ימים שלפניו ושלאחריו. שלפי זה אפשר לומר שגם בהוה אמינא ידעו שיום שאסור בתענית מן התורה אינו צריך חיזוק לאסור שלפניו ושלאחריו, אלא סברו שאיסור תענית בראש חודש אינו מן התורה, וממילא אף שמצד יום שאחר ראש השנה אין לאסור יום שלאחריו, מכל מקום יש לאסור יום שלאחריו מצד יום שאחר ראש חודש. ודחו שגם ראש חודש איסורו מן התורה².

חילוק בין יום שכולו דרבנן ליום שרק התענית בו דרבנן

אולם **בקונטרס אחרון** הקשה על דברי השאגת אריה, איך מדמה ראש חדש ניסן וכן פסח וג' תשרי שנכתבו במגילת תענית, בכדי לאסור ימים שלפניהם או אחריהם, לראש השנה לפי מה שסברו בהוה אמינא שיש בו איסור דאורייתא מצד ראש השנה ואיסור דרבנן מצד ראש חדש, והרי יש חילוק גדול ביניהם. שבימים המוזכרים במגילת תענית שקבעו ליום טוב לזכר נס שאירע בהם, כשנפלו ביום שהוא כבר יום טוב מקודם לכן, הוצרכו חכמים לאסור ימים שלפניהם ולאחריהם להיכר שידעו שהוקבע יום זה זכר לנס, מה שאין כן בראש חדש שעצם קדושתו מן התורה היא, אף אם איסור התענית בראש חדש מדרבנן הוא, מכל מקום מה שאסור ימים שלפניו ולאחריו הוא רק בכדי לחזק את איסור התענית בראש חדש, וכיון שראש חדש תשרי הוא ראש השנה, אין שום סיבה לאסור ימים שלפניו ולאחריו לעשות חיזוק ליום ראש חדש, מאחר שבלאו הכי הוא אסור בתענית מצד ראש השנה ולא בואו לזלזל בו.

לפי סברתו נמצא, שאם נזדמנו יחד יום שצריך חיזוק ויום שאינו צריך חיזוק, אין כל סיבה לאסור, מאחר שמכל מקום יום זה אסור גם מן התורה ואינו צריך חיזוק. והראיה שהביאו השאגת אריה והחתם סופר מדברי הגמרא אינה ראיה, שרק בימים שקבעו יום טוב זכר לנס אסרו לפניהם ולאחריהם, לא מחמת שצריכים חיזוק, אלא בכדי שידעו ויזכרו את הנס. ולפי דבריו בנידון שלנו אין טעם לאסור מוקצה ביום טוב שחל בשבת, מאחר שיום זה אינו צריך חיזוק.

ביאור צד האיסור בזה משום לא פלוג

והנה לכאורה הדבר פשוט שאין צד לומר על יום כזה שיש בו איסור דאורייתא ודרבנן שצד האיסור דרבנן הוא צריך חיזוק, שהרי ודאי שביום זה שאסור מדאורייתא לא יבואו לזלזל בו, ומדוע יגרע במה שיש בו גם איסור דרבנן. אלא צריך לומר שמה שדנו האחרונים בזה והוכיחו מדברי הגמרא לאסור, הוא רק מצד לא פלוג, שאחר שקבעו חכמים לאסור ימים שלפניהם ולאחריהם, לא חילקו בין אם יש ביום זה גם איסור דאורייתא או לא. וכן אפשר לומר לגבי מוקצה, שכל הנידון להחמיר הוא רק שמאחר ואסרו חכמים מוקצה ביום טוב לא חילקו בין חל בחול לחל בשבת.

וראה בשואל ומשיב (שם) שכשהביא את שני צדדי הספק אם נוהג דין מוקצה ביום טוב שחל להיות בשבת, כתב כך 'אי אמרינן מוקצה מותר כיון ששבת הוא ולא אתו לזלזולי, או דילמא כיון דיום טוב הוא נמי **אתי לזלזולי ביה**'. וכבר העיר על דבריו ברב פעלים (שם) שלשון זה לא ניתן להכתב לומר שיש צד שיבואו לזלזל בו, אלא צדדי הספק הם אם אומרים בזה לא פלוג.

אך בשו"ת האלף לך שלמה (שם) כתב, שכיון שביום טוב אסור מוקצה, ישאלו הנשים הרי גם היום יום טוב ומדוע מקילין, וכשנאמר שהיום שבת, יראו ששבת קל מיום טוב, ואתי לזלזולי בשבת, לכן אסור גם בשבת.

ביאור ראית האחרונים שאסור משום לא פלוג ולא משום היכר

על כל פנים נמצא שנחלקו השאגת אריה והחתם סופר עם המגיה בקונטרס אחרון בטעם שאסור ימים שלפניהם ואחריהם בג' תשרי וכן בראש חדש ניסן ובפסח, אם הוא מצד לא פלוג שלא לחלק משאר ימים הכתובים במגילת תענית שאסרו לפניהם ולאחריהם, או שאין האיסור כבשאר ימים שקבעו ליום טוב, מאחר שכאן אין שייך הטעם שמחמתו אסרו בשאר ימים טובים, ואין אומרים סברת לא פלוג, אלא שבאלו הימים יש סיבה מיוחדת לאסור בכדי שיהא היכר לקביעות היום טוב ויזכרו הנס.

ואפשר שהאחרונים שהוכיחו מדברי הגמרא לאסור משום לא פלוג, סברו שאין מסתבר לומר שאסרו חכמים ימים שלפניהם ולאחריהם רק בכדי לעשות היכר וזכר לנס, שהרי לא קבעו את היום טוב ביום הקודם, אלא רצו לקבוע היום טוב דווקא ביום

(ד) וראה בחשק שלמה שכתב שכבר פירשו כן הר"ן והריטב"א בחידושיהם.

כמותו. ובתרושת מלך (להג"ר יוסף זוסמאנוביץ, ר"ה סי' ג) מיישב כל טענותיו ודוחה ראיותיו.

(ג) בהערות על השאגת אריה ציינו לדברי הבאר יצחק (להג"ר יצחק אלתון, או"ח סי' כג) שדן בדברי השאגת אריה, והוכיח מדברי מהרש"א והש"ך בנקודות הכסף שלא סברו

זה עצמו שנעשה בו הנס, ואילו לא היתה כלל תקנה על ימים שלפניהם ולאחריהם ביום טוב שנקבע מדרבנן, בוודאי שלא היו אוסרים אותם במקום שהיום כבר קבוע ליום טוב מדאורייתא, רק בכדי לעשות על ידם היכר, ואם כן כמו כן עכשיו שאסרו חכמים ימים שלפניהם ואחריהם ביום שהיום טוב בו הוא רק מדרבנן בכדי לעשות לו חיזוק, מכל מקום במקום שכבר אסור מן התורה ואינו צריך חיזוק, אם לא היינו אומרים סברת לא פלוג, לא היינו אוסרים לפניהם ולאחריהם רק משום היכר, ולכן הוכיחו מכאן שבהכרח אסרו משום לא פלוג ולא משום היכר.

מחלוקת הפני יהושע והשפת אמת בזה

ומצאנו עוד בדברי האחרונים שנחלקו בזה. **שבפני יהושע** (ראש השנה שם) הקשה גם הוא על מה שאמרו בגמרא שיום שלפני ג' תשרי אסור מצד ימים שלפניהם, והרי ג' תשרי הוא יום טוב בלאו הכי מדברי קבלה, ואינו צריך חיזוק ומדוע אסרוהו. וכתב שמכל מקום אסרוהו משום לא פלוג ככל שאר ימים הנזכרים במגילת תענית.

אמנם **השפת אמת** (שם) כתב על דבריו, שטעם לא פלוג אינו מספיק אלא לבאר מדוע אסרו יום שלפניו אחר שקבעוהו ליום טוב, אבל כאן קשה מדוע תיקנו לכתחילה לנהוג בו יום טוב, אחר שיום זה הוא בלאו הכי יום טוב ואין מתענים בו. וכתב שצריך לומר שמטרת התקנה לא היתה רק שלא יתענו ביום זה, אלא בכדי שיזכרו מעשי הניסים שעשה עמנו הקב"ה ביום זה, וכיון שביום זה עצמו אין היכר לנס, תיקנו לאסור שלפניו ושלאחוריו בכדי שיהיה היכר לנס.

נמצא שדעת הפני יהושע היא כדעת השאגת אריה שמצד לא פלוג אסרו יום שקודם לג' תשרי, ולפי זה לכאורה הוא הדין לענין מוקצה ביום טוב שחל בשבת שהוא אסור משום לא פלוג. ודעת השפת אמת היא כדעת הקונטרס אחרון, שרק בכדי שיהיה היכר וזכר לנס אסרו יום שלפני ג' תשרי, ולפי זה אין לנו ראייה לדין מוקצה, ואפשר שהוא מותר ביום טוב שחל בשבת.

דעת השאגת אריה בגבורת ארי בזה

וראה עוד מה שכתב השאגת אריה עצמו בגבורת ארי (תענית שם) בישוב הקושיא מדוע הוצרכו לאסור ימים שלפניהם ביום שהוא בלאו הכי יום טוב מן התורה, 'דלא קשה מידי דכיון דבכל יום טוב של דבריהם שייך למיגזר לאסור משום חיזוק, הכא נמי לא נפקי מכללא, משום הכי גזרו בהו משום יום טוב דדבריהם, כדי שיהא זכרון לדורות לנס זה הנעשה בו ביום על ידי איסור דלפניו ולאחוריו, דיש להם מקום ביום טוב של דבריהם'. הרי שכתב השאגת אריה עצמו סברא זו שכתב המגיה בקונטרס אחרון, ולכאורה סותר לדבריו שבשאגת אריה.

ובאמת שגוף דבריו צריכים עיון, שבתחילת דבריו משמע שאסור משום לא פלוג שלא נפקא מכללא, ואחר כך כתב בכדי שיהא היכר לנס¹.

קושיית הקבא דקשייתא מנשא אשה שיש בה גם איסור דאורייתא וגם דרבנן

גם החלוקת יואב בקבא דקשייתא (קושיא טד) כתב שמדברי הגמרא בראש השנה שתירצו 'ראש חודש דאורייתא ודאורייתא לא בעי חיזוק', מוכח שנוהג דין מוקצה ביום טוב שחל בשבת. ולכאורה כוונתו שמלשון התירוץ משמע שבקושיא סברו שאיסור תענית בראש חודש דרבנן הוא, וכפי שפירש השאגת אריה, ואף על פי כן הקשו שנאסור יום שאחר ראש השנה משום יום שאחר ראש חדש, אף שיש בו גם איסור דאורייתא מצד ראש השנה².

מכאן ראייה זו הקשה החלוקת יואב על מה שהביאו תוספות (יבמות לו: ד"ה ולא) בשם הר"י מאורליינש, שמה שאמרו שם בגמרא שאם עבר אדם ונשא מעוברת או מינקת חבירו חייב להוציאה בגט ולא יחזירנה עולמית, זהו רק כשאנייה אסורה לו מצד אחר, אבל אם אסורה לו מן התורה כגון שהיא סוטה אינו חייב להוציאה בגט אלא די בפרישה בעלמא. ומדברי הגמרא בראש השנה מוכח שאין היתר במה שנוסף גם איסור דאורייתא. וראה שם שצ"ח למקומות נוספים שיש לדון בזה³.

חילוק בין חל קבוע באותו יום ליום טוב שאין חל תמיד בשבת

בעצם מה שכתבנו לדמות דין מוקצה ביום טוב שחל בשבת לדברי הגמרא שאסרו לפניהם ולאחריהם בג' תשרי וראש חדש ניסן ופסח, שאם אין אומרים שם סברת לא פלוג גם מוקצה יהיה מותר ביום טוב שחל בשבת. הנה מצד הסברא היה מקום לחלק בזה, שאפשר שדווקא שם שתקנת היום טוב היא דבר קבוע, שבכל שנה ושנה חל כך היום טוב של דבריהם ביום שהוא כבר יום טוב, יש צד לומר שאין אומרים בהם סברת לא פלוג, שמתחילה כשקבעו את היום טוב לא היה להם לאסור ימים שלפניהם, מאחר שלעולם אינם צריכים חיזוק. אבל לענין מוקצה ביום טוב, שאין כל יום טוב חל בשבת, והיו צריכים לעשות חיזוק ליום טוב שחל בחול, אפשר שכולי עלמא מודים שאחר שתיקנו וקבעו לאסור מוקצה ביום טוב לא פלוג רבנן, ואף אם יאירע שנה שנזדמן היום טוב לחול בשבת נשאר איסור מוקצה בעינו.

ראש השנה שהוא לעולם בראש חודש אך בשאר חדשים אינו יום טוב

אך הקונטרס אחרון לכאורה לא חילק בכך, שהרי מקושייתו על השאגת אריה מבואר, שאף בראש השנה שהוא גם ראש חדש סבר שאין אומרים סברת לא פלוג, שאף שבכל ראש חודש יש לאסור יום שאחוריו לפי ההוה אמינא בגמרא, מכל מקום בראש חדש תשרי שהוא גם ראש השנה אין לאסור. ומכל מקום עדיין יש לחלק, שראש חדש תשרי חל בו תמיד ראש השנה, ולכן אף אם בכל ראש חדש אסרו ימים שלפניו ולאחוריו, בראש חדש תשרי לא היה להם לאסור מתחילה, אבל ביום טוב שאין קביעות ליום טוב שיחול בשבת, אפשר שאומרים סברת לא פלוג ואוסרים אף אם אירע שחל בשבת.

דעת הגר"א שנוהג דין מוקצה ביום טוב שחל בשבת

מדברי הגר"א יש להוכיח שסבר שנוהג דין מוקצה ביום טוב שחל בשבת. שהנה בהלכות שופר (סי' תקפח סעי' ה) כתב הרמ"א שאסור לטלטל שופר בראש השנה שחל בשבת אם לא לצורך גופו. וצ"ח על זה בביאור הגר"א לדברי **תוספות** (שבת לו: ד"ה הא ר"י, וד"ה הא ר"ש) ששופר בשבת כיון שהוא כלי שמלאכתו לאיסור אסור בטלטול שלא לצורך גופו ומקומו כגון מחמה לצל בין לרבי יהודה ובין לרבי שמעון, שאף רבי שמעון מודה שמחמה לצל אסור. וכתב הגר"א שלפי זה, נמצא שדברי הרמ"א הם לכולי עלמא בין לפסק השולחן ערוך שפסק ביום טוב כרבי יהודה, ובין לפסק הרמ"א שפסק כרבי שמעון.

הרי מוכח מדבריו שאילו היה שופר מותר בטלטול בשבת לרבי שמעון, היה חילוק בין דעת המחבר לדעת הרמ"א, ולדעת המחבר היה אסור בטלטול מצד יום טוב ששם נפסק כרבי יהודה, אף שבשבת הוא מותר בטלטול. הרי שהיה פשוט לו להגר"א שביום טוב שחל בשבת נשאר איסור יום טוב בעינו. וכן דייק מדבריו **בדמשק אליעזר**, וכתב שיש ראייה לזה מדברי הגמרא בתענית ובראש השנה לגבי צום גדליה.

במוקצה שנאסר רק מחמת שבת ולא מחמת יום טוב

גם **האור שמח** (הל' שבת פ"ב ה"ט) כתב לאסור ביום טוב שחל בשבת כמו ביום טוב, משום לא פלוג. אך הוא כתב לחלק בזה, שאכן בכל מוקצה שאסור גם משום יום טוב, בזה החמירו ביום טוב גם כשחל בשבת, אבל באופן שכל מה שנאסר משום מוקצה אינו אלא מצד שבת, אבל מצד יום טוב לא היה נאסר מוקצה זה. כגון השוחט לחולה מסוכן בשבת שחל להיות ביום טוב, מותר לבריא לאכול, שאף על פי שנחלה בשבת והוא מוקצה, מכל מקום מאחר שמצד יום טוב לא היה הבהמה מוקצה, שכן עומדת לשחיטה, ועיקר ההקצאה הוא משום איסור מלאכת שחיטה של שבת, ובשבת אין מוקצה, וביום טוב לבדו אינו אסור, לכן גם בשבת שחל להיות ביום טוב מותר הוא לבריא.

אך מדברי הגר"א הנ"ל מוכח לחומרא גם בזה, שהרי שם מדובר בשופר, שמצד ראש השנה היה מותר ואף מחויב לתקוע, ומכל מה שהוא מוקצה הוא רק מחמת שבת, ומכל מקום נקט הרמ"א שיש להחמיר מצד מצוה לכולי עלמא, ואף אם שבת קל יותר לענין מוקצה, מצד יום טוב. ומוכח שגם מוקצה שלא היה נאסר ביום טוב לבדו, כשחל יום טוב בשבת מחמירין בו וכחומרת דיני יו"ט.

איברא שיש לחלק טובא בין הנידונים, ששופר הוא מוקצה בין בשבת בין ביום טוב, ורק בראש השנה הותר הדבר מצד מצות שופר, ולכן כל שהתקינו שאין תוקעין בשופר שחל בשבת, שוב שייך לאסור בכל דיני מוקצה וכדיני יום טוב. ואינו דומה לנידון האור שמח, בבהמה שנשחטה לחולה, שמצד

שאמרו בגמרא 'ראש חודש דאורייתא הוא', וכתב שאין ראייה מזה אלא מהמשך הגמרא.

1) ראייה זו מיבמות הביא גם השואל ומשיב במפרשי הים (שם).

בגבורת ארי ששם הטעם משום שרצו לעשות זכר לנס.

2) וראה גם **במשק שלמה** (ראש השנה שם) שהביא בשם **עצי אלמוגים** (הלכות שניות לעריות סי' ב אות ד) שכתב להוכיח ממה

ה) וראה **ברב פעלים** (או"ח ח"א סי' ל) שדחה דברי השואל ומשיב שהוכיח מדברי הגמרא בתענית ובראש השנה שנוהג דין מוקצה ביום טוב שחל בשבת, על פי מה שכתב

יום טוב לא היה שם מוקצה על הבהמה כלל, שכן עומדת לשחיטה, וכל המוקצה שיש על זה לבריא הוא רק מצד שבת, אם כן יש מקום לומר שאין מחמירים עליו רק חומרי שבת ולא חומרי יום טוב.

שוב מצאתי לבעל **ההפלאה** (נדפס בספר הזכרון על רבי חיים שמואלביץ; ועתה נדפס מחדש מכת"י בחידושי הפלאה ביצה ב.), שגם הוא נקט בעצם דין מוקצה ביום טוב שחל בשבת לחומרא, ונסתפק ממש בחילוק זה של האור

שמח, האם נאמר כן גם על מוקצה שנאסר רק מחמת שבת, ומצד יום טוב לא היה עליו שם מוקצה כלל, אם גם בזה נחמיר כחומרי יום טוב. עיין שם מה שהאריך בזה, ומצדד להחמיר גם בזה.

♦ תמצית השיעור ♦

- ✧ **שולחן ערוך פסק להקל במוקצה בשבת ולהחמיר ביום טוב, ורמ"א מיקל גם ביום טוב. ובמשנה ברורה שבנולד הרבה מחמירים גם ביום טוב.**
- ✧ **חקירת זית רענן ועוד ביום טוב שחל בשבת, אם דינו ככל יום טוב, או כיון שאסור בכל המלאכות מחמת שבת לא החמירו במוקצה.**
- ✧ **בגמרא שרק בדרבנן אסור בהספד ותענית לפנייהם ואחרייהם. ולכן אסרו במגילת תענית ראש חודש ניסן ופסח וג' תשרי.**
- ✧ **שאגת אריה מוכיח מזה שיום שאסור גם מדרבנן וגם מדאורייתא עשו חיזוק.**
- ✧ **בגבורת ארי שהראיה רק מג' תשרי, אבל בראש חודש ניסן ופסח אפשר שאסור משום שנמשך עוד ימים.**
- ✧ **בשואל ומשיב שממש מוכח ביום טוב שחל בשבת שיש להחמיר במוקצה ככל יום טוב. וכן דעת האלף לך שלמה.**
- ✧ **שאגת אריה רצה להוכיח שמותר להתענות בראש השנה, מההוה אמינא שג' תשרי אסור משום אחר ראש חודש ולא משום אחר ראש השנה.**
- ✧ **שאגת אריה דוחה שיתכן שאמרו ראש חודש שסברו שהוא דרבנן, אבל ראש השנה שאסור מדאורייתא אין צריך חיזוק.**
- ✧ **קונטרס אחרון מחלק בראש חודש שעצם הקדושה דאורייתא אף שהתענית דרבנן אין צריך חיזוק שאסור בלאו הכי משום ראש השנה.**
- ✧ **לפי הקונטרס אחרון אין לאסור מוקצה ביום טוב שחל בשבת.**
- ✧ **בפשטות צד האיסור משום לא פלוג, שלא שייך לומר בזה אתי לזלזולי. אך בהאלף לך שלמה משום דאתי לזלזולי בשבת.**
- ✧ **הכרח האחרונים לאסור משום לא פלוג, שאם הוא רק משום היכר אין לאסור לפנייהם ולאחרייהם במקום שאסור מן התורה.**
- ✧ **בפני יהושע שאסרו ב' תשרי משום יום שלפניו משום לא פלוג. אך לשפת אמת הוא משום היכר וזכר הנס.**
- ✧ **מוקצה ביום טוב שחל בשבת תלוי במחלוקת פני יהושע ושפת אמת.**
- ✧ **גבורת ארי כתב בתחילה טעם איסור לפניו ולאחריו משום לא פלוג, ואחר כך משום היכר לנס.**
- ✧ **קושיית קבא דקשייתא על הצד לאסור, מנשא אשה שאסורה מן התורה ומדרבנן שאין צריך גט.**
- ✧ **חילוק בין מוקצה שאין כל יום טוב חל בשבת, ליום טוב שבמגילת תענית שלעולם חלים בימים שכבר יום טוב מן התורה.**
- ✧ **אפשר שראש השנה דומה יותר למוקצה שהוא תמיד בראש חודש, אף שלא כל ראש חודש הוא ביום טוב.**
- ✧ **בגר"א משמע שאם היה שופר מותר בטלטול, היה אסור למחבר ביום טוב שחל בשבת.**
- ✧ **אור שמח מחלק במוקצה שנאסר רק מחמת שבת שלא החמירו ביום טוב שחל בשבת. והפלאה מסתפק ומצדד להחמיר בכל מוקצה.**
- ✧ **שופר יש לומר שאסור גם מחמת יום טוב, ולכן אין ראייה מהגר"א נגד האור שמח.**

התודה והברכה לידידינו החשובים שנטלו חלק בהוצאת הגליון

לעילוי נשמת

מרת **יוטא ברייש** ע"ה ב"ר **דוד ז"ל**
נלב"ע ביום י"ב תשרי תשל"ב - ת. נ. צ. ב. ה.
הונצח ע"י בנה הרה"ח ר' **ראובן** שליט"א - בני ברק

לעילוי נשמת

מרת **שרה ברלינגר** ע"ה ב"ר **יעקב ז"ל**
נלב"ע ביום י' תשרי תשפ"ג - ת. נ. צ. ב. ה.
הונצח ע"י בניה הרה"ח ר' **אברהם יעקב** שליט"א והרה"ח ר' **אהרן** שליט"א

לעילוי נשמת

מרת **פריידא רעכל למברגר** ע"ה ב"ר **פסח ז"ל**
נלב"ע ביום י"ז תשרי תשע"ח - ת. נ. צ. ב. ה.
הונצח ע"י בנה הרה"ח ר' **הרשל** שליט"א - ירושלים

לעילוי נשמת

מרת **שרה רבקה לוי** ע"ה ב"ר **מנחם בן ציון ז"ל**
נלב"ע ביום י' תשרי תשפ"ה - ת. נ. צ. ב. ה.
הונצח ע"י בנה הרה"ח ר' **שמעון יוסף** שליט"א - ירושלים

יצא לאור הספר החדש **באר יעקב**

על מועדי חודש תשרי מבארו העמוק מני ים של המאור הגדול הגאון הצדיק רבי **יעקב גרינוולד שליט"א** רב בית המדרש "זכרון רפאל" דחסידי בעלזא וחבר הביד"צ דקהל מחזיקי הדת בארה"ק

הספר מלא במערכות ופנינים יקרים בעומקן של סוגיות חודש תשרי ומועדיהן **בעיון עמוק ובהיר ובשפה ברורה** המשובבת נפש ומשמחת לב.

הפצה בארה"ב
"שירה"

הפצה באר"י
"אור הספר"

להשיג בחנויות
הספרים המובחרות

**שיטתו
השטוחה
בעומקה
של תורה**

מסביר של רבי יעקב שליט"א
בשורה
טובה
התורה

